
Oznamovateľ:

Mach Marián , prechodne pobytom: Cementárenská 100/63, Lietavská Lúčka 013 11,
dátum narodenia: 02.05.1957, email: mmporadca@gmail.com, mobil:0917750750

Adresát: Krajská prokuratúra Žilina

Moyzesova 20

011 04 Žilina

DOPLNENIE TRESTNÉHO OZNÁMENIA O NOVÉ LISTINNÉ DÔKAZY A ICH VYHODNOTENIE

K podaniu zo dňa: 26.03.2026

V Lietavskej Lúčke, dňa 07.04.2026

Podozrivý: Štatutárni zástupcovia spoločnosti Cementáreň Lietavská Lúčka, a. s.
(ďalej len cementáreň)

V nadväznosti na môj predchádzajúci podnet zo dňa 26.03.2026, ktorého súčasťou bol Protokol SIŽP potvrdzujúci porušenie zákona o ochrane ovzdušia , predkladám toto zásadné doplnenie založené na získaných listinných dôkazoch (Prílohy č. 1 až 6). Tieto dokumenty (pôvodné povolenia a schválený prevádzkový poriadok) v kombinácii s Protokolom SIŽP usvedčujú podozrivých z vedomého porušovania zákona.

1. Dôkaz o systémovom klamstve: Povolenia vs. Realita

Novo predložené rozhodnutia (č. 2001/02624/OÚ-OŽP a č. 2002/01512/OÚ-OŽP) jednoznačne preukazujú, že prevádzka cementárne je povolená výhradne na „Výrobu mikromletých vápencov“.

- Kritický rozpor: Cementáreň tieto povolenia zneužíva na spracovanie portlandského slínku a trosky, na ktoré nemá udelené oprávnenie. Slínok a troska nie sú a nesmú byť posudzované ako vápenec.

- Vedomé zavádzanie: Kým inšpekci (SIŽP) podozrivý deklaruje činnosť na zdroji „mletie vápencov“, v realite v prevádzke manipuluje so slinkom, látkou s nebezpečnými vlastnosťami.

Meno	Cementový (portlandský) slinok	Odprašky z výroby portlandského slinku
EC-Číslo	266-043-4	270-659-9
CAS-Číslo	65997-15-1	68475-76-3
Registračné číslo	Nepridelené (pozri bod 15.1)	01-2119486767-17-0066
Koncentračné rozpätie (hm.%)	5-100	Podľa internej receptúry
Klasifikácia podľa CLP (EC)No.1272/2008	Nebezpečenstvo, kat. 1 H315, H317, H318, H335 	Nebezpečenstvo, kat. 1 H315, H317, H318, H335

- Týmto vedomým zatajením nebezpečných vlastností slinku a vysokopečnej trosky skutočne spracovávanej suroviny obchádza cementáreň povinnosť posúdenia vplyvov na ŽP (EIA), získanie integrovaného povolenia (IPKZ), iných potrebných dokumentov a doplnenie potrebných technologických zariadení vo výrobe.

2. Dôkaz o porušení technologickej disciplíny a BAT

Rozhodnutie č. A 2008/03126-003/OÚŽP explicitne podmieňuje prevádzku tým, že „dopravné cesty sú prachotesne uzatvorené a vzdušiny sú odsávané“.

- Skutkový stav: Fotodokumentácia a Protokol SIŽP potvrdzujú, že podozrivý pri vykládke, skladovaní, miešaní a prekládke drapákom manipuluje so suchým slinkom a troskou, bez náležitého zabezpečenia prachotesných dopravných ciest a uzavretých priestorov, s odsávaním a filtráciou vzdušiny.
- Právna kvalifikácia: Pri šírení sa prachu nejde o prevádzkovú mimoriadnu nehodu, ale o dlhodobé, opakované a vedomé ignorovanie rozhodnutí, povolení, Prevádzkového poriadku a technických noriem BAT. Účelom ignorácie je získanie neoprávneného majetkového prospechu – zníženia nákladov na výrobu (§ 251 TZ).

3. Násobné prekročenie limitov a analýza rizík

3.1. Analýza vizuálne zistiteľných emisií a ich fyzikálnej koncentrácie

V súvislosti s masívnou prašnosťou v obci Lietavská Lúčka zdôrazňujem, že podľa záväzného technického dokumentu CL M BREF (2013), ktorý definuje najlepšie dostupné techniky (BAT) pre toto odvetvie, je prítomnosť viditeľných

prachových vlečiek (v dokumentácii označených ako „prachová vlečka podobná dymu“) priamym technickým dôkazom absencie a/alebo zlyhania filtračných a odsávacích zariadení. Dokument BREF na strane 62 výslovne uvádza, že viditeľné emisie sú jasným indikátorom neadekvátnych (nedostatočných) kontrolných opatrení.

V nadväznosti na predloženú fotodokumentáciu a videozáznamy, ktoré zachytávajú úniky prachu vo forme nepriehľadných prachových vlečiek podobných dymu, je nevyhnutné konfrontovať tento stav s odbornou literatúrou. Pri prevádzke sa v internej dokumentácii operuje s hodnotou 10 mg/m³. Odborná literatúra však jasne definuje, že takáto koncentrácia je pre ľudské oko v bežných podmienkach prakticky nepostrehnuteľná.

Odborný podklad a technické zdôvodnenie (HEUMANN, W. L.)

Podľa vedeckých poznatkov (Heumann, W. L.: *Industrial Air Pollution Control Systems*) sú koncentrácie pod 20–50 mg/m³ voľným okom spravidla neviditeľné. Jasne viditeľná, hustá prachová vlečka indikuje koncentrácie výrazne presahujúce 100 mg/m³, pričom v mieste úniku často dosahujú úrovne 500 až 2 000 mg/m³.

Prepočet miery prekročenia zákonných limitov (Vyhláška MŽP SR č. 248/2023 Z. z. o požiadavkách na prevádzku stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia)

Vzhľadom na to, že unikajúci prach zo slinku a trosky nie je inertný, ale vykazuje nebezpečné vlastnosti, dochádza k nasledovným masívnym prekročeniam zákonných limitných koncentrácií:

1. Látky s leptavým účinkom (pH 11 – 13,5):

- **Zákonný emisný limit: 1 mg/m³.**
- **Miera prekročenia:** Ak prevádzkovateľ pripúšťa hodnotu 10 mg/m³, ide o 10-násobné prekročenie. Pri vizuálne potvrdenej „prachovej vlečke“ (500 mg/m³) však ide o 500-násobné prekročenie limitu pre žieravý prach.

2. Karcinogénny šesťmocný chróm (Cr⁶⁺):

- **Zákonný emisný limit: 0,05 mg/m³.**
- **Miera prekročenia:** Pri operovaní s hodnotou 10 mg/m³ dochádza k 200-násobnému prekročeniu. Pri reálnej koncentrácii v zdokumentovanej „prachovej vlečke“ (500 mg/m³) dosahuje prekročenie až 10 000-násobok zákonnej normy pre tento karcinogén.

Záver vyplývajúce z prepočtu:

- **Hmotnostný tok:** Pri koncentráciách v „prachovej vlečke“ dochádza k okamžitému prekročeniu limitného hmotnostného toku. Pri odhadovanom prietoku vzdušiny uniká do prostredia rádovo 500 g až 2 000 g prachu za

hodinu, čo je 100 až 400-násobne viac, než je hranica pre aktiváciu najprísnejších kontrolných mechanizmov.

- **Vedomé ohrozenie:** Rozdiel medzi hodnotou povolenou pre inertný vápenec (10 mg/m^3) a zákonným limitom pre pH 11-13 (1 mg/m^3) a karcinogénny Cr^{6+} ($0,05 \text{ mg/m}^3$) jasne preukazuje, že prevádzkovateľ vedome ignoruje prísnu legislatívu o ochrane ovzdušia a ohrozuje zdravie obyvateľov obce Lietavská Lúčka. .

Záver: Vizuálne zdokumentovaný stav prašnosti v Lietavskej Lúčke je podľa technických noriem BAT a odbornej literatúry nespochybniteľným dôkazom totálneho zlyhania filtračných zariadení a vypúšťania nebezpečných látok v tisícnásobkoch zákonných limitov.

Pohľad č. 1 na prašnosť spôsobenú manipuláciou so slinkom

Pohľad č.2 na „Prachovú vlečku“ šíriacu sa do obce počas vykládky vagónov zo slinkom

Pohľad č.3 na šírenie sa Prachovej vlečky do intravilánu obce Lietavská Lúčka (obytná zóna) z cementárne. Pohľad z prístupovej komunikácie do obce.

3.2. Analýza koncentrácií a dopadov prachu zo slinku na obyvateľov v intraviláne obce Lietavská Lúčka

Na základe vizuálnej opacity (nepriehľadnosti) zachytenej na fotografiách č. 1,2,3 a podľa fyzikálnych zákonov šírenia sa aerosolov, dosahuje prach v obytnej zóne obce Lietavská Lúčka nasledovné hodnoty a vyvoláva tieto účinky:

3.2.1. Koncentrácia škodlivín v dýchacej zóne obyvateľov

Pri vizuálne potvrdenej „prachovej vlečke“ v uliciach dosahujú odhadované hodnoty v dýchacej zóne 50 až 300 mg/m³. Vzhľadom na nebezpečné vlastnosti tohto prachu (slink, troska) dochádza k nasledovným prekročeniam:

- **Leptavý účinok (pH 11 – 13,5):** Zákonný limit pre ochranu ovzdušia pri týchto látkach je 1 mg/m³. Vizuálna prachová vlečka v obci (do 300 mg/m³) tak predstavuje až 300-násobné prekročenie limitu pre žieraviny priamo pod oknami obyvateľov.
- **Karcinogenita (Cr⁶⁺):** Zákonný limit pre šesťmocný chróm je 0,05 mg/m³. Pri koncentrácii v prachovej vlečke (napr. 250 mg/m³) dochádza k 5 000-násobnému prekročeniu limitu pre tento karcinogén v každom nádychu občana.

3.2.2. Účinky kremičitanov a vysokopecnej trosky (Fibróza)

Okrem chemickej toxicity pôsobí prach z trosky a slinku (bohatý na kremičitany) deštruktívne aj mechanicky:

- **Fibróza pľúc:** Častice kremičitanov sú nerozpustné a majú ostré hrany. Po vdýchnutí sa usadzujú v pľúcnych alveolách, kde vyvolávajú chronickú zápalovú reakciu. Telo reaguje tvorbou jazvovitého tkaniva, čo vedie k progresívnej pľúcnej fibróze (silikóze) – nezvratnému zníženiu kapacity pľúc a schopnosti okysličovať krv.

- **Zákonný limit:** Podľa Vyhlášky č. 248/2023 Z. z. je pre tieto látky stanovený limit 1 mg/m^3 , ktorý je v obci pri „prachovej vlečke“ prekračovaný stovky-násobne.

3.2.3. Účinky zvířeného prachu (Resuspenzia) na uliciach a verejných priestranstvách

Pohľad č.4 na nánosy prachu napadaného na zadné okno auto za 1 noc v intraviláne

Usadený prach na autách (foto č.4), asfalte a chodníkoch zostáva v obci ako sekundárny zdroj znečistenia:

- **Mechanické vírenie:** Prejazd vozidiel a pohyb osôb opätovne vymršťuje usadený prach do dýchacej zóny. Obyvatelia tak inhalujú nebezpečné častice s obsahom Cr^{6+} a kremičitanov dlho po tom, čo primárny mrak prejde.
- **Alkalická aktivácia:** Slinok obsahuje voľné CaO . Pri kontakte s vlhkosťou (rosa, pot) sa prach na lavičkách a detských ihriskách aktivuje na žieravinu (**pH 11 – 13**), čo spôsobuje riziko chemického poleptania pokožky a očí.

3.2.4. Účinky v záhradách a interiéroch

- **Kontaminácia potravín:** Karcinogénny Cr^{6+} a ťažké kovy dopadajú na plodiny. Tieto látky sa nedajú jednoducho zmyť, čím dochádza k priamej kontaminácii potravinového reťazca.
- **Akumulácia v bytoch:** Prach preniká do domov, kde sa akumuluje na povrchoch. Najviac ohrozené sú batolátá pohybujúce sa pri zemi, kde dochádza k aktivácii pH až 13 pri kontakte s vlhkosťou slizníc dieťaťa.

3.3. Karcinogénny účinok a absencia redukcie Cr^{6+}

V súvislosti s rizikom vzniku rakoviny z prašnosti spôsobenej slinkom je nevyhnutné zdôrazniť technologický rozdiel medzi finálnym cementom s vlastnosťami podľa vyššie uvedenej tabuľky z KBÚ a dovážanou surovinou (slinkom), s ktorou sa v areáli manipuluje:

- **Absencia redukčných činidiel:** Na rozdiel od cementu - výrobku (pozri tabuľku z KBÚ vyššie), do ktorého sa podľa európskej legislatívy (Smernica 2003/53/ES) povinne pridávajú látky na redukciiu obsahu rozpustného chrómu (napr. síran železnatý), dovážaný portlandský slinok ešte neobsahuje neutralizačné činidlo neutralizujúce nebezpečné Cr^{6+} na nerozpustné Cr^{3+} .

- **Vysoká koncentrácia vo vode rozpustného Cr^{6+} :** Slinok v surovom stave, s ktorým cementáreň manipuluje voľne v priestore (vykladá ho z vagónov, skladuje, mieša, nakladá), obsahuje šesťmocný chróm v jeho plnej, toxickej koncentrácii.

Odborný literárny zdroj k Cr^{6+} a citácia: Taylor, H. F. W.: *Cement Chemistry*. 2nd Edition. Thomas Telford Publishing, London. (Autor je svetovo uznávanou autoritou v oblasti chémie silikátov a cementu).

Kľúčová citácia k vzniku Cr^{6+} :

"Chromium is present in clinker mainly as (Cr^{3+}) , but under the highly oxidizing conditions of the cement kiln, a significant portion is converted to the hexavalent state (Cr^{6+}) . This fraction is highly soluble and is of concern due to its toxicity and its ability to cause allergic dermatitis. In the finished cement, Cr^{6+} is often reduced to the trivalent state by the addition of ferrous sulphate during grinding, but in the raw clinker, it remains in its water-soluble, chromate form."

Preklad: „Chróm je v slinku prítomný hlavne ako Cr^{3+} , ale za vysoko oxidačných podmienok v cementárenskej peci sa významná časť premieňa na **šesť mocné štádium (Cr^{6+})**. Táto zložka je vysoko rozpustná a je predmetom obáv kvôli svojej toxicite a schopnosti spôsobovať alergickú dermatitídu. Vo finálnom cemente sa Cr^{6+} často redukuje na trojmocné štádium pridaním síranu železnatého počas mletia, ale **v surovom slinku zostáva vo svojej vo vode rozpustnej, chromátovej forme.**“

- **Zdroj informácií (KBU):** Podľa Karty bezpečnostných údajov (KBÚ) pre portlandský slinok (CAS 65997-15-1) je táto látka klasifikovaná ako nebezpečná kat. I, so špecifickým rizikom senzibilizácie kože a dýchacích ciest práve kvôli prítomnosti zlúčenín chrómu.
- **Synergia s vysokým pH:** Keďže dovážaný slinok nie je neutralizovaný, pri kontakte s vlhkosťou slizníc (pH 11 - 13) dochádza k okamžitému uvoľneniu voľných iónov Cr^{6+} , ktoré cez naleptané tkanivo prenikajú priamo do buniek a krvného obehu.

Právny a zdravotný dôsledok: Zatiaľ čo cement v balenom stave má limitovaný obsah rozpustného chrómu pod 0,0002 %, prach z dovážaného slinku v Lietavskej Lúčke obsahuje **neregulované** množstvá tohto karcinogénu. Prevádzkovateľ tak vystavuje obyvateľov obce priamej expozícii látke, ktorá je v tejto forme a koncentrácii klasifikovaná ako karcinogén Skupiny 1 (IARC).

Synergický efekt v Lietavskej Lúčke: V tomto prípade nejde o bežný prach, ale o prach karcinogénny (obsah Cr^{6+}) a zároveň žieravý (pH 13). Vysoké pH naleptáva sliznice a „otvára cestu“ karcinogénom do hlbokých štruktúr pľúc, čím sa riziko vzniku rakoviny pľúc u obyvateľov obce zvyšuje exponenciálne.

Prítomnosť viditeľnej prachovej vlečky a resuspenzie prachu zo slinku v obytnej zóne je teda stavom nepretržitého všeobecného ohrozenia života a zdravia. Expozícia civilného obyvateľstva takýmto koncentráciám bez akýchkoľvek ochranných pomôcok je z hľadiska legislatívy SR neprípustná.

Navrhujem, aby prokurátor vydal **Upozornenie prokurátora** orgánom štátnej správy (SIŽP, RÚVZ a OÚ Životného prostredia) na vydanie rozhodnutia o obmedzení alebo zastavení prevádzky stacionárneho zdroja podľa § 52 ods. 1 písm. a) zákona č. 248/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia, nakoľko prevádzkovateľ na uvedenú činnosť nemá oprávnenie, súhlas ani rozhodnutie, nedodržiava emisné limity, spôsobuje všeobecné ohrozenie a neplní technické podmienky bezpečnej prevádzky (BAT)

V Lietavskej Lúčke, dňa 07.04.2026

Spracoval a predkladá:

Marián Mach

Prílohy:

- č. 1 Rozhodnutie č. 2001/02624/OÚ-OŽP (13.09.2001)
- č. 2 Rozhodnutie č. 2002/01512/OÚ-OŽP (17.05.2002)
- č. 3 Rozhodnutie č. A 2008/03126-003/OÚŽP (17.12.2008)
- č. 4 Rozhodnutie č. A 2009/00578-003/OÚŽP (16.03.2009)
- č. 5 Rozhodnutie č. A 2010/03095-002/OÚŽP (27.12.2010)
- č. 6 Fotografie dokumentujúce všeobecné ohrozenie a prachovú vlečku sú prístupné na stránke: <https://photos.app.goo.gl/54de5KicV9rMY57X9>